

ΥΠΟ ΤΗΝ ΑΙΓΙΔΑ: ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων
και Αθλητισμού

9 Πανελλήνιο Συνέδριο

Εκπαίδευση και Πολιτισμός στον 21ο αιώνα

13-14 Απριλίου
2024

Εφαρμογή της ενεργητικής μάθησης στη διδασκαλία των
ελληνικών παραδοσιακών χωρών στο Γυμνάσιο.
Διαμαντέλλη Ελπίδα, elpidadiam@gmail.com

Θέμα Εισήγησης

- Η παρούσα εισήγηση αποτελεί πρόταση ενός διδακτικού σεναρίου μεικτής μάθησης που υλοποιείται σε μαθητές/τριες Γυμνασίου στο μάθημα της Φυσικής Αγωγής και αφορά στους παραδοσιακούς χορούς.
- Το συγκεκριμένο διδακτικό σενάριο έχει διάρκεια 5 διδακτικών ωρών.

ΣΚΟΠΟΣ

- Οι μαθητές/τριες να διδαχθούν παραδοσιακούς χορούς, που θα επιλέξουν οι ίδιοι/ες, μέσω της ενεργητικής μάθησης και της ομαδοσυνεργατικής μεθόδου.
- Κάθε ομάδα θα πρέπει:
 - να συλλέξει γενικές πληροφορίες σχετικά με τον παραδοσιακό χορό, τη μουσική και το τραγούδι,
 - να επιλέξει έναν παραδοσιακό χορό,
 - να αναζητήσει τα ιστορικά και πολιτιστικά του στοιχεία,
 - να τον διδάξει στις υπόλοιπες ομάδες.

ΜΕΙΚΤΗ ΜΑΘΗΣΗ

ΟΜΑΔΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ

- Η δια ζώσης διδασκαλία συνδυάζεται με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση.
- Επιφέρει πολλά ευεργετικά αποτελέσματα στην **ενεργητική συμμετοχή** των μαθητών/τριών, εξατομικεύοντας τον τρόπο με τον οποίο μαθαίνουν (Μίμινου & Σπανακά, 2013).
- Οι μαθητές/τριες **κατανοούν καλύτερα τη διδακτέα ύλη** όταν συνεργάζονται σε ομάδες (Sharan, 1990).
- Οι δραστηριότητες που στηρίζονται σε ομαδοσυνεργατικές μεθόδους μάθησης, ωθούν τους μαθητές να **συμμετέχουν ενεργά** σε συζητήσεις (Nembhard, 1997).

Επιμέρους Διδακτικοί Στόχοι

Σε Επίπεδο Γνώσεων

- Να μάθουν να εκτελούν τα βήματα των χορών.
- Να θυμούνται τα γενικά ιστορικά και πολιτιστικά στοιχεία που συνδέονται με τον κάθε χορό (ονομασία, βήματα, λαβή, μέτρο, τόπος προέλευσης, φορεσιά).
- Να αφηγούνται τα ιστορικά και πολιτιστικά στοιχεία κάθε χορού.
- Να ονομάζουν το χορό όταν τους δίνεται ένα ιστορικό ή πολιτιστικό στοιχείο.
- Να αναγνωρίζουν το χορό όταν τον βλέπουν να εκτελείται ή όταν ακούν το τραγούδι που τον συνοδεύει.

Επιμέρους Διδακτικοί Στόχοι

Σε Επίπεδο Δεξιοτήτων

- Να χρησιμοποιήσουν το διαδίκτυο.
- Να εξοικειωθούν με τη χρήση ψηφιακών εργαλείων (googleforms, padlet, kahoot).
- Να επιλέξουν έναν παραδοσιακό χορό.
- Να συλλέξουν πληροφορίες σχετικά με τα ιστορικά και πολιτισμικά στοιχεία του χορού που έχουν επιλέξει.
- Να παρουσιάσουν τις πληροφορίες που συνέλλεξαν.
- Να διδάξουν τον παραδοσιακό χορό που επέλεξαν στις υπόλοιπες ομάδες.
- Να διορθώσουν λάθη κατά τη διδασκαλία και εκτέλεσή του από τις υπόλοιπες ομάδες.

Επιμέρους Διδακτικοί Στόχοι

Σε Επίπεδο Στάσεων

- Να εκτιμούν την αξία της συνεργασίας.
- Να αποδέχονται τη βοήθεια από τους μαθητές/τριες τους.
- Να υιοθετήσουν θετική στάση απέναντι στην εφαρμογή ομαδοσυνεργατικών εργασιών.
- Να συμμετέχουν ενεργά σε ομαδικές εργασίες.
- Να συνεργάζονται αρμονικά.

Μεθοδολογία

Στη συγκεκριμένη πρόταση διδασκαλίας εφαρμόζεται η μεικτή μέθοδος μάθησης (blended learning) προκειμένου να δραστηριοποιηθούν οι μαθητές/τριες και να ανακαλύψουν τη γνώση κάνοντας χρήση των νέων τεχνολογιών καθώς θα εργάζονται σε ομάδες.

Το ιδιαίτερο ενδιαφέρον που δείχνουν οι μαθητές/τριες για τις νέες τεχνολογίες βοηθά ώστε να εφαρμοστούν καινοτόμα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα που θα τους κεντρίσουν το ενδιαφέρον και θα τους εμπλέξουν ενεργά στην εκπαιδευτική διαδικασία (Cruz & Carvalh, 2007).

Μέσω της ενεργητικής μάθησης και της ομαδοσυνεργατικής μεθόδου, προωθείται η μάθηση, ενθαρρύνεται η ανάληψη ευθύνης και η ικανότητα λήψης αποφάσεων, καλλιεργείται η συνεργασία καθώς και η ικανότητα κριτικής σκέψης (Grabinger & Dunlap, 2000).

Μέσα – Υλικά

- ▶ Διαδραστικός πίνακας.
- ▶ Διαδίκτυο.
- ▶ Πλατφόρμα e-class.
- ▶ Εργαστήριο πληροφορικής.
- ▶ Ψηφιακά εργαλεία (googleforms, padlet, kahoot).
- ▶ Φωτογραφίες.
- ▶ Βίντεο.
- ▶ Χαρτί.
- ▶ Στυλό.
- ▶ Κουτί.
- ▶ Ήχος.
- ▶ Συσκευή αναπαραγωγής ήχου.

Παρουσίαση δραστηριοτήτων

1^η διδακτική ώρα

1^η δραστηριότητα: Συζήτηση- Αλληλεπίδραση μεταξύ μαθητών/τριών και εκπαιδευτικού φυσικής Αγωγής (ΦΑ). (Διάρκεια 15')

- ▶ Παρουσίαση του θέματος δια ζώσης μέσω βίντεο
<https://www.youtube.com/watch?v=JGLaPdx4Yis>
- ▶ Καταιγισμός ιδεών με θέμα τους παραδοσιακούς χορούς- καταγραφή όλων στον διαδραστικό πίνακα.
- ▶ Ενημέρωση για τον τρόπο με τον οποίο θα εργαστούν (σε ομάδες, δια ζώσης και ασύγχρονα, τα εργαλεία που θα χρησιμοποιήσουν).
- ▶ Ενημέρωση για το υλικό που θα διανεμηθεί στην e-class.

Παρουσίαση δραστηριοτήτων

1^η διδακτική ώρα συνέχεια.....

2^η δραστηριότητα: Δημιουργία ομάδων-Συνεργασία και αλληλεπίδραση μαθητών/τριών στις ομάδες. (Διάρκεια 15')

- ▶ Χωρισμός μαθητών/τριών σε ομάδες (4-6 ατόμων).
- ▶ Κάθε ομάδα συζητά και επιλέγει με ποιο χορό θα ασχοληθεί.
- ▶ Καταγραφή των μαθητών/τριών κάθε ομάδας και του χορού που επέλεξαν.
- ▶ Παρουσίαση στο διαδραστικό πίνακα μιας λίστας με πολιτιστικά και ιστορικά στοιχεία που αφορούν γενικά στους παραδοσιακούς χορούς (ονομασία, βήματα, λαβή, μέτρο, τόπος προέλευσης, φορεσιά, μουσικά όργανα, τραγούδια).
- ▶ Οι ομάδες συζητούν εκ νέου ποια από τα παραπάνω στοιχεία θα συλλέξει το κάθε μέλος τους ασύγχρονα.

Παρουσίαση δραστηριοτήτων

1^η διδακτική ώρα συνέχεια.....

*3^η δραστηριότητα: Παρουσίαση - Κατανόηση τρόπου εργασίας στην ασύγχρονη.
(Διάρκεια 15')*

- ▶ Ο εκπαιδευτικός επιλέγει ένα χορό για να παρουσιάσει τα ιστορικά και πολιτιστικά του στοιχεία.
- ▶ Ζητά από κάθε ομάδα να τον ρωτά για ένα από αυτά, ακολουθώντας τη λίστα που προβάλλεται ακόμη στο διαδραστικό πίνακα.
- ▶ Αφού ολοκληρωθεί η παρουσίαση όλων των στοιχείων του χορού, επιλέγει από το youtube, μέσω του διαδραστικού πίνακα, ένα βίντεο με τη διδασκαλία του.
- ▶ Με το βιωματικό αυτό τρόπο οι μαθητές/τριες κατανοούν πώς θα εργαστούν ασύγχρονα.
- ▶ Επίλυση αποριών.

Παρουσίαση δραστηριοτήτων

2^η διδακτική ώρα

*1^η δραστηριότητα: Συνεργασία μαθητών/τριών στις ομάδες- Αλληλεπίδραση.
(Διάρκεια 10')*

- ▶ Κάθε ομάδα αποφασίζει δια ζώσης ποιος θα αναλάβει το ρόλο του συντονιστή, του εκπροσώπου, του γραμματέα και του παρουσιαστή.
- ▶ Ο συντονιστής οργανώνει την ομάδα.
- ▶ Ο εκπρόσωπος απευθύνεται στον εκπαιδευτικό για απορίες.
- ▶ Ο γραμματέας κάθε ομάδας καταγράφει σε ένα φύλλο εργασίας όλα τα στοιχεία του χορού που έχουν συλλέξει τα μέλη της.
- ▶ Ο παρουσιαστής αναλαμβάνει να τα παρουσιάσει στην ολομέλεια.
- ▶ Κλήρωση για τη σειρά που οι ομάδες θα παρουσιάσουν τα χαρακτηριστικά του χορού που έχουν επιλέξει.

Παρουσίαση δραστηριοτήτων

2^η διδακτική ώρα συνέχεια...

2^η δραστηριότητα: Παρουσίαση – Αλληλεπίδραση ομάδων. (Διάρκεια 30')

- ▶ Παρουσίαση από κάθε ομάδα των ιστορικών και πολιτιστικών στοιχείων κάθε χορού στην ολομέλεια.
- ▶ Δίνεται η δυνατότητα χρήσης του διαδραστικού πίνακα για την παρουσίαση του οπτικοακουστικού υλικού που θα έχει συγκεντρώσει κάθε ομάδα (φωτογραφίες, βίντεο, τραγούδια, κτλ).

Παρουσίαση δραστηριοτήτων

2^η διδακτική ώρα συνέχεια...

*3^η δραστηριότητα: Οδηγίες για τον τρόπο με τον οποίο θα εργαστούν ασύγχρονα.
(Διάρκεια 5 ')*

▶ Ο εκπαιδευτικός ΦΑ ενημερώνει πως:

- ❑ θα μεταφορτώσει στην e-class τα συμπληρωμένα φύλλα εργασίας με τα ιστορικά και πολιτιστικά στοιχεία του χορού κάθε ομάδας.
- ❑ έχει ήδη μεταφορτώσει στην e-class τα βίντεο με τη διδασκαλία κάθε χορού.
- ❑ οι μαθητές/τριες θα εξασκηθούν στη διδασκαλία των βημάτων του χορού που έχουν επιλέξει.
- ❑ στις επόμενες δύο δια ζώσης διδασκαλίες θα διδάξουν το χορό τους στις άλλες ομάδες.

Παρουσίαση δραστηριοτήτων

3^η –4^η διδακτική ώρα

Πρακτική εξάσκηση – Διδασκαλία – Αλληλεπίδραση των μαθητών/τριών μεταξύ τους – Υποστήριξη από τον εκπαιδευτικό ΦΑ. (Διάρκεια 90 ')

- ▶ Κλήρωση με ποια σειρά θα διδάξουν οι ομάδες το χορό τους στην ολομέλεια.
- ▶ Οι μαθητές/τριες που θα διδαχθούν το χορό χωρίζονται σε τόσες ομάδες όσα και τα μέλη της ομάδας που θα τον διδάξει.
- ▶ Ο εκπαιδευτικός συμβουλεύει τις ομάδες:
 - ❑ να παρουσιάζουν τα ιστορικά και πολιτιστικά στοιχεία του χορού παράλληλα με τη διδασκαλία.
 - ❑ να δίδεται σαφή ανατροφοδότηση στους μαθητές/τριες που διδάσκονται το χορό.

Παρουσίαση δραστηριοτήτων

3η- 4η διδακτική ώρα συνέχεια...

- ▶ Ο κάθε χορός χορεύεται από όλους μαζί όταν ολοκληρωθεί η διδασκαλία του ανά ομάδες.
- ▶ Με την ολοκλήρωση της διδασκαλίας όλων των χορών, ο εκπαιδευτικός ΦΑ :
 - ❑ ενημερώνει ότι έχει αναρτήσει στην e-class ένα κουίζ (googleforms) για να απαντηθεί ασύγχρονα πριν την επόμενη διδακτική ώρα.
 - ❑ υπενθυμίζει ότι μπορούν να συμβουλευτούν τα φύλλα εργασίας με όλα τα στοιχεία των χορών που βρίσκονται ήδη στην e-class.

Παρουσίαση δραστηριοτήτων

5^η διδακτική ώρα

*1^η δραστηριότητα: Συνεργασία σε ζευγάρια - Αλληλεπίδραση ομάδων.
(Διάρκεια 15')*

- ▶ Παιχνίδι ερωταπαντήσεων για επανάληψη και εμπέδωση όλων των στοιχείων των παραδοσιακών χορών που διδάχτηκαν:
- ❖ Σε ένα κουτί τοποθετούνται χαρτάκια όπου αναγράφονται ονομασίες χορών, τραγουδιών, βίντεο, μέτρα, φωτογραφίες με ενδυμασίες, με λαβές και οτιδήποτε σχετίζεται με τους χορούς. Οι μαθητές/τριες ανά ζευγάρια καλούνται να τραβήξουν ένα χαρτάκι και να εκτελέσουν τις οδηγίες που αναγράφονται σε αυτό, αφού πρώτα συνδιαλεχθούν μεταξύ τους.
- ❖ Οι οδηγίες στα χαρτάκια δύναται να παραπέμπουν στο οπτικοακουστικό υλικό που είχαν συλλέξει οι μαθητές/τριες, το οποίο μπορεί να τους παρουσιάζεται μέσω του διαδραστικού πίνακα, πχ. επίδειξη φωτογραφιών, βίντεο ή ήχου.

Παρουσίαση δραστηριοτήτων

5^η διδακτική ώρα συνέχεια...

*2^η δραστηριότητα: Συνεργασία σε ζευγάρια - Αλληλεπίδραση ομάδων.
(Διάρκεια 15')*

- ▶ Kahoot. Παιχνίδι, το οποίο θα έχει κατασκευάσει ο εκπαιδευτικός ΦΑ, με σκοπό την αξιολόγηση των γνώσεων που αποκόμισαν οι μαθητές/τριες σχετικά με τα ιστορικά και πολιτιστικά στοιχεία των παραδοσιακών χωρών που δίδαξαν και διδάχτηκαν (χρήση εργαστηρίου υπολογιστών).

*3^η δραστηριότητα: Συνεργασία σε ζευγάρια - Αλληλεπίδραση ομάδων.
(Διάρκεια 15')*

- ▶ Padlet. Οι μαθητές/τριες θα αναρτήσουν τις εντυπώσεις τους, εστιάζοντας τόσο στα θετικά σημεία όσο και στις δυσκολίες που τυχόν αντιμετώπισαν κατά τη συγκεκριμένη διδακτική προσέγγιση.

Αξιολόγηση

- ▶ Ενδεχομένως να χρειαστούν και άλλες ώρες για τη διδασκαλία των παραδοσιακών χορών, ιδίως αν το τμήμα αποτελείται από πολλούς/ές μαθητές/τριες.
- ▶ Θα μπορούσε να αξιοποιηθεί η διαθεματική προσέγγιση σε συνεργασία με τον εκπαιδευτικό Μουσικής και τον εκπαιδευτικό ΤΠΕ:
- ✓ *Στο μάθημα της Μουσικής οι μαθητές/τριες θα γνωρίσουν τα μουσικά όργανα που σχετίζονται με τον παραδοσιακό χορό κάθε ομάδας και ενδεχομένως να μάθουν να τραγουδούν και ένα τουλάχιστον σχετικό τραγούδι.*
- ✓ *Στο μάθημα των ΤΠΕ θα εξοικειωθούν με το ψηφιακό εργαλείο kahoot και θα κατασκευάσουν μόνοι τους ένα κουίζ με όλα τα ιστορικά και πολιτιστικά στοιχεία των χορών, το οποίο θα παίξουν σε ζευγάρια.*
- ▶ Θα μπορούσε να υλοποιηθεί και μια επίσκεψη σε ένα λαογραφικό μουσείο.

Βιβλιογραφικές Αναφορές

- ▶ Αρμακόλας, Σ. (2018). Διερεύνηση, ανάλυση και μελέτη των παραγόντων που επιδρούν σε περιβάλλον σύγχρονης τηλεεκπαίδευσης με αξιοποίηση συμμετοχικών-βιωματικών τεχνικών. Διδακτορική διατριβή. Πανεπιστήμιο Πατρών.
- ▶ Βεργίδης, Δ. (1998). Σύγχρονες οικονομικές και κοινωνικές εξελίξεις στην Ελλάδα και ανοικτή εκπαίδευση. Στο Α. Κόκκος, Α. Λιοναράκης, & Χ. Ματραλής (Επιμ.), *Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση* (τομ. Α., σσ.95-124). Πάτρα: ΕΑΠ.
- ▶ Bonwell, C. C., & Eison, J. A. (1991). Active learning: Creating excitement in the classroom. ASHE-Eric Higher Education Report No. 1
- ▶ Cruz, S. & Carvalho, A. (2007). Podcast: a powerful web tool for learning history. In M. Nunes & M. McPherson (eds), IADIS International Conference, e-Learning 2007 (pp. 313-318). Lisboa: IADIS
- ▶ Grabinger, R. S., & Dunlap, J. C. (2000). Rich environments for active learning: a definition. In D. Squires, G. Conole, & G. Jacobs (Eds.), *The changing face of learning technology* (pp. 8-38). Cardiff: University of Wales Press.
- ▶ Μίμινου, Α., & Σπανακά, Α. (2013). Σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση: Καταγραφή και συζήτηση μίας βιβλιογραφικής επισκόπησης. *Διεθνές συνέδριο για την ανοικτή & εξ αποστάσεως εκπαίδευση*, 7(2Α).
- ▶ Nembhard, H. (1997). Cooperative learning in simulation. Proceedings of the 29th conference on Winter simulation (pp .1390-1393), Atlanta, Georgia, United States.
- ▶ Sharan, S.(1990). *Cooperative Learning, Theory and Research*. NY: Praeger Publishers.

Σας Ευχαριστώ πολύ!!!